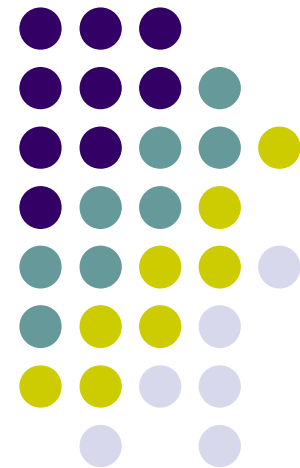

Pastatų atnaujinimo energetinis efektyvumas

Vytautas Martinaitis

VGTU Šildymo ir vėdinimo katedra

2007 10 11

SĄNAUDOS ŠILDYMOI – VALSTYBĖS IR VARTOTOJŲ RANKOSE

KONFERENCIJA

ES politinė aplinka – Energijos vartojimo efektyvumo Žalioji knyga ir Veiksmų planas

Žalioji knyga apie energijos vartojimo efektyvumą, arba kaip mažesnėmis sąnaudomis sutaupyti daugiau energijos (2005.06.22).

Komisijos komunikatas: Efektyvaus energijos vartojimo veiksmų planas: išnaudoti potencialą (2006.10.19.)

- .....
- Reikalavimai pastatų efektyvumui ir labai mažai energijos sunaudojantys pastatai (vadinamieji „pasyvieji“ pastatai).
- Numatoma 2009 metais žymiai pataisyti Pastatų energinio veiksmingumo direktyvą.
- Įpareigoti viešąjį sektorių demonstruoti naujas technologijas ir metodus (2009).
- Bus suformuluoti energinio efektyvumo rodikliai naujiems ir atnaujinamiems namams (kWh/m²). (2009)
- Parengti privalomuosius reikalavimus pasyvioms šildymo ir vėsinimo technologijoms (2008 pabaiga).
- Iki 2008 metų pabaigos bus paruošta naujų pasyviųjų pastatų išplitimo iki 2015 metų strategija.
- .....

ES politinė aplinka – Energetikos strategijos Žalioji knyga ir du Veiksmų planai

Žalioji knyga - ES tausios, konkurencingos ir saugios energetikos strategija (2006.03.08.)

Komisijos komunikatas: Europos energetikos politika (2007.01.10.)

- Veiksmų planas:
- .....
- **4. Ambicinga energijos vartojimo efektyvumo priemonių programa Bendrijos, nacionaliniu, vietos ir tarptautiniu lygiu**
- **5. Ilgalaikis atsinaujinančios energijos tikslas**
- **6. Europos strateginis energetikos technologijų (SET) planas**
- .....

**Komisijos komunikatas: Atsinaujinančiųjų energijos išteklių planas
Atsinaujinančių išteklių energija 21 amžiuje: tvaresnės ateities
kūrimas (2007.01.10)**

- .....
- **2.2. Biokuras**
- **2.3. Šildymas ir vėsinimas**
- .....

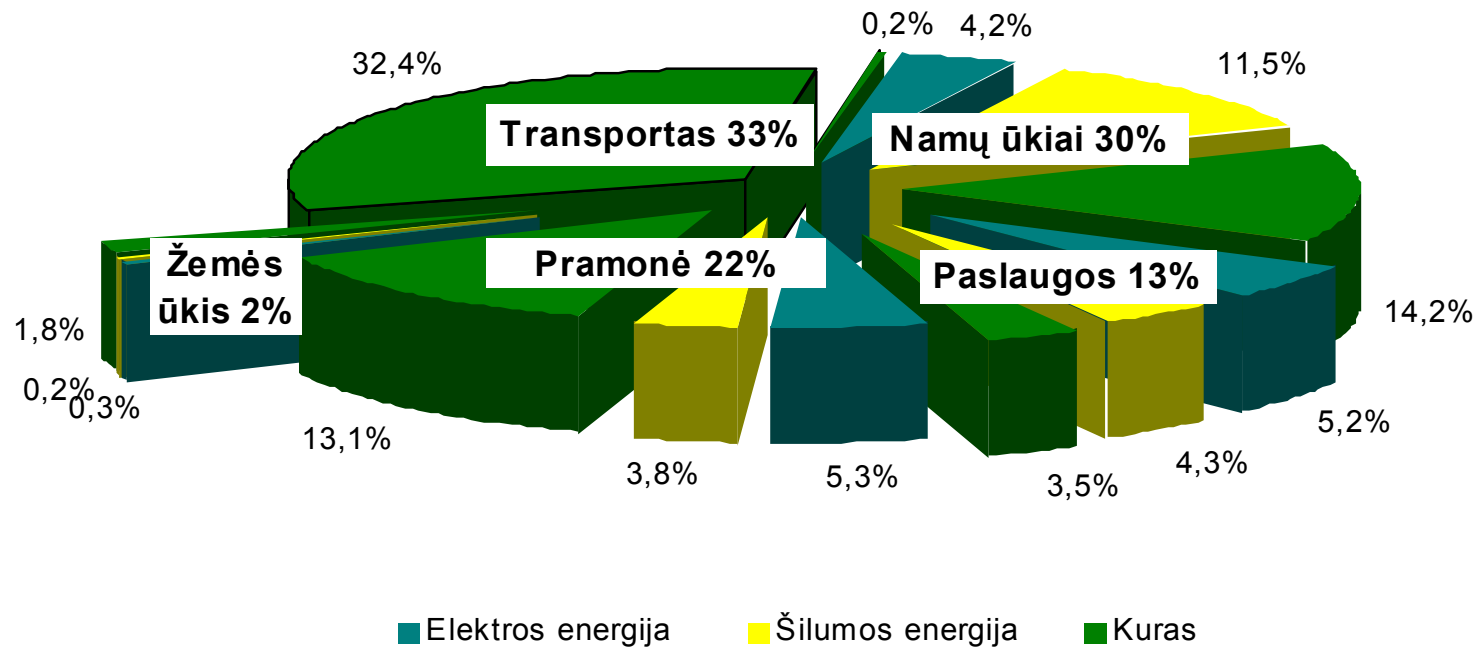
ES politinė aplinka – EPirT Direktyvos

- 2002 m. gruodžio 16 d. EPirT direktyva 2002/91/EB **dėl pastatų energinio veiksmingumo**
- 2003 m. spalio 13 d. EPirT direktyva 2003/87/EB, nustatanti **prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimais sistema**
- 2004 m. vasario 11 d. EPirT direktyva 2004/8/EB **dėl kogeneracijos skatinimo**, remiantis naudingosios šilumos paklausa vidaus energetikos rinkoje
- 2005 m. liepos 6 d. EPirT direktyva 2005/32/EB, **nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų** energiją vartojantiems gaminiams nustatymo **systemą**
- 2006 m. balandžio 5 d. EPirT direktyva 2006/32/EB **dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų**
- 2007?8 m. ??? Atsinaujinanti energija šildymui ir vėsinimui ???

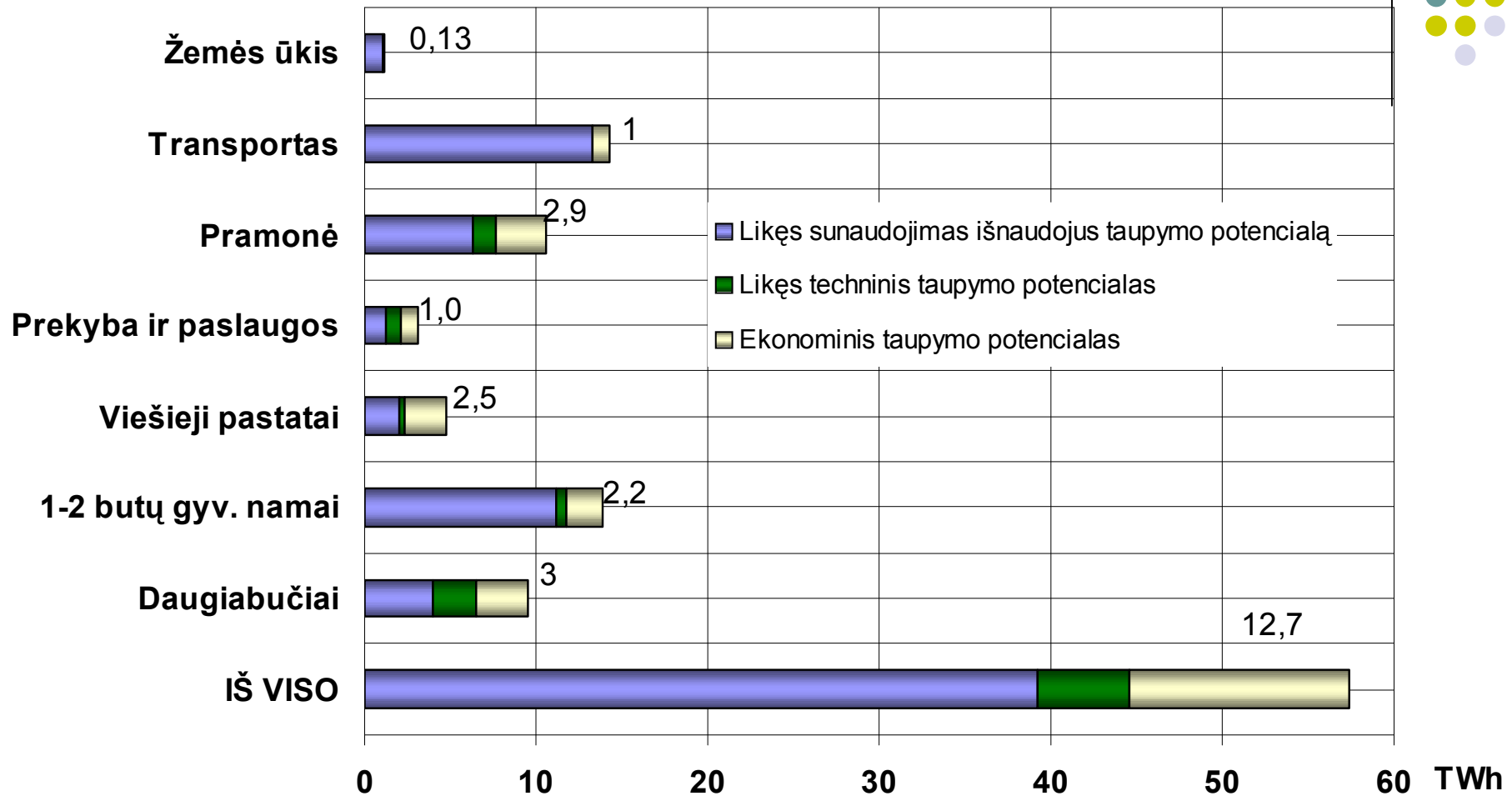
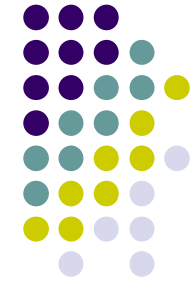
Galutinės energijos sąnaudos

2006 metai

Darbo ir poilsio sąlygoms įvairiuose pastatuose sudaryti sunaudojama apie 40–50 % galutinės energijos

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo galimybės

Pastatuose didžiausias taupymo potencialas: iki 70% nuo viso taupymo potencialo arba iki 15% nuo viso vartojimo.

Investicijų poreikiai pagal atnaujinimo lygį:

Investicijos (2005) ekonominiam energijos taupymo potencialui pasiekti:

1-2 butų: 5,1 mlrd. Lt.

Daugiabučiams: 4,6 mlrd. Lt.

(15% investuos 300 Lt/m², 40% - 150 Lt/m² ir 45% - 50 Lt/m².)

Investicijos į energijos taupymo priemones viešuosiuose pastatuose*:

3,3 mlrd. Lt., (110* Lt/m²). 4,8 mlrd. Lt., (160* Lt/m²).

Kiti investavimo lygiai** :

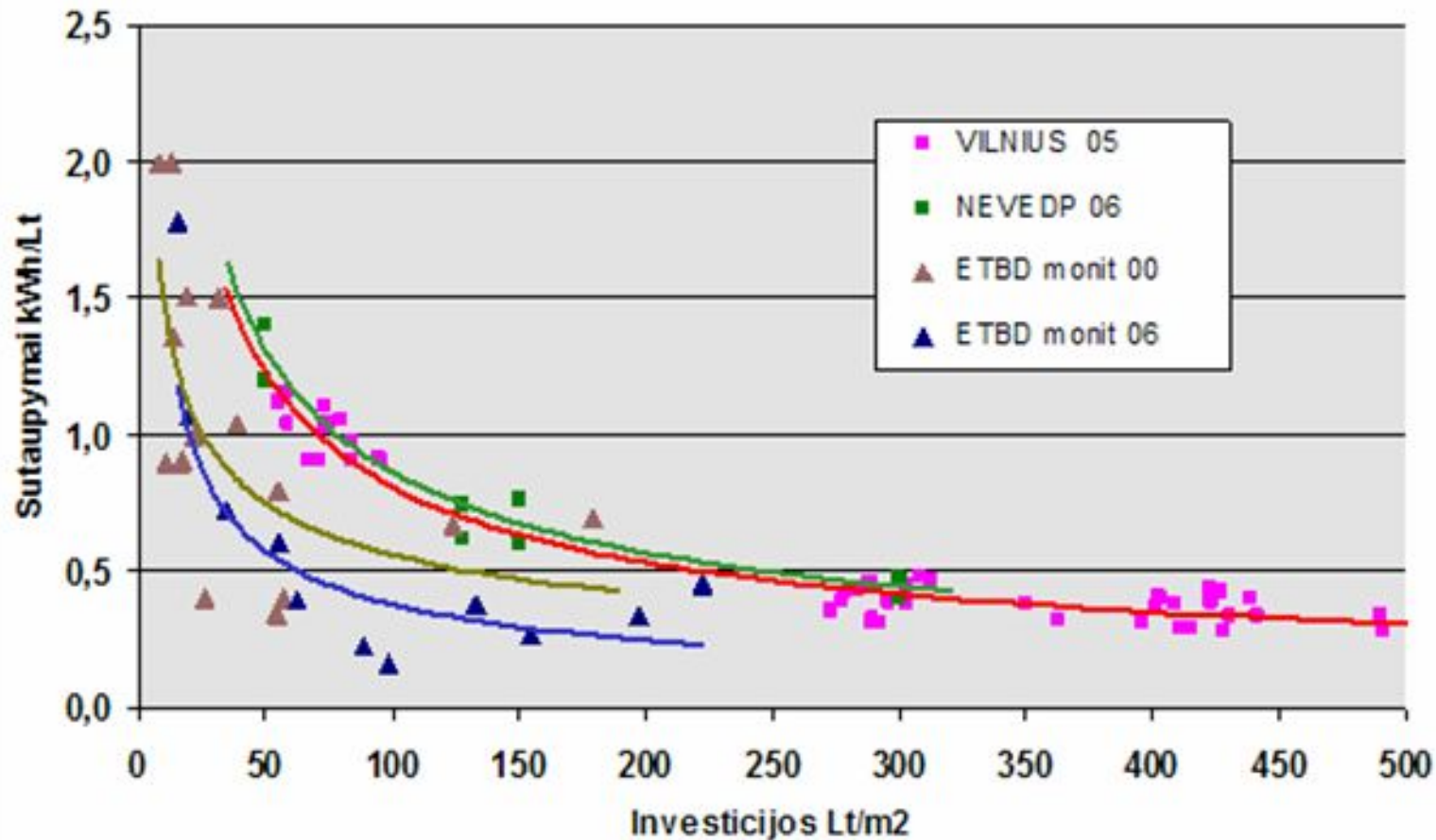
Investavimo lygniu	Mrld.lt
NEVEDP - MP – 65 Lt/m ²	2,4
NEVEDP - MIX – 165 Lt/m ²	6,0
NEVEDP - VP – 200 Lt/m ²	7,3
NEVEDP - DP – 400 Lt/m ²	14,5
Vilnius - PVZ – 650 Lt/m ²	23,6
A1 – 1000 Lt/m ²	36,3
A2 – 1300 Lt/m ²	47,2

**Įvertinus kainų pokyčius

Individualių projektų efektyvumas

Metiniai sutaupymai nuo investuoto lito

Pastatas – daugiafunkcinis objektas, turintis atitikti daugeliui kriterijų:

- Žmogiškiems (funkcionalumas, saugumas, komfortas ir kt.)
- Ekonominiams (investicijų graža, pastato priežiūros ekonomiškumas ir kt.)
- Kultūriniams (statybos tradicijos, architektūros stiliai, estetika, įvaizdis ir kt.)
- Ekologiniams (energetinių ir kitų išteklių taupymas, pastato įtaka aplinkai, atliekų tvarkymas ir kt.)

Taigi energijos vartojimas pastate yra tik vienas iš daugelio faktorių įtakojančių investuotojų ar savininkų sprendimus

Pastato atnaujinimo rezultatas:

- Sumažintos išlaidos už energiją
- Sumažintos išlaidos pastato priežiūrai
- Padidinta pastato rinkos vertė
- Padidintas saugumas ir komfortas
- Pagerintos pastato estetiškos savybės ir kt.

Tokio rezultato siekia daugelio pastatų savininkai, **tačiau** kaip į visus šiuos rodiklius atsižvelgti projekto vertinimo metu?

Pastatų atnaujinimo projektų vertinimo kriterijai:

“Ekonominiai” vertinimo kriterijai:

- Paprastasis atsipirkimo laikas (angliškai – *Simple payback time*)
- Grynoji dabartinė vertė (angliškai – *Net present value*)
- Vidinė gražos norma (angliškai – *Internal rate of return*)

“Energetinis” kriterijus

- Sutaupytos energijos kaina (angliškai – *Cost of conserved energy*)

Projekto ekonominė nauda vertinama **tik pagal sutaupytas išlaidas energijai**

“Multi-kriteriniai” vertinimas
(angliškai – *Multiple criteria analysis*)

Projekto nauda vertinama naudojant keletą kriterijų

Pavyzdžiui:

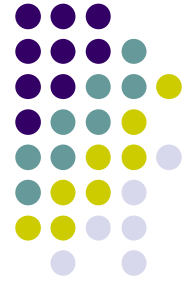
- išlaidų energijai sumažėjimas
- padidėjusio komforto vertė
- visuomenės sveikatos pagerėjimo vertė
- papildomos darbo vietos ir kt.

Reikalauja daug žmogiškųjų ir techninių išteklių

Sutaupyta energijos kaina

(Cost of Conserved Energy – CCE)

$$\mathbf{SEK = I \times KGF / ET}$$

SEK – sutaupyta energijos kaina, Lt/kWh

I – investicijų vertė (pradinė investicija + papildomų eksploatacijos išlaidų dabartinė vertė), Lt

KGF – kapitalo gražos faktorius (paskirsto investicijų vertę metams)

ET - metiniai energijos išteklių sutaupymai, kWh

Jei sutaupymai kiekvienais metais lygūs ET, o visos investicijos įvyksta projekto pradžioje, tai $KGF = d / (1 - (1 + d)^{-n})$, kur d – metinė diskonto norma

Analizuojant projektą sutaupyta energijos kaina lyginama su energijos išteklių kaina.

Jeif taupyti energiją pigiau – projektas geras!

Sutaupytos energijos kainos skaičiavimo privalumai

Sutaupytos energijos kainos skaičiavimo rezultatai dažniausiai sutampa su Gryniosios dabartinės vertės ar Vidinės gražos normos skaičiavimais, tačiau:

- Sutaupytos energijos kainos skaičiavimas yra paprastesnis
- Skaičiavimo rezultatų interpretacija lengvesnė
- Sutaupytos energijos kaina nepriklauso nuo energijos kainų

Bet sutaupytos energijos kaina taikytina “grynomis” energijos taupymo priemonėms (ETP)

Kas laikytina atnaujinimo energetiniu efektyvumu?

Efektyvumas = Rezultatas / Sąnaudos

Atnaujinimo investicijos (I)=

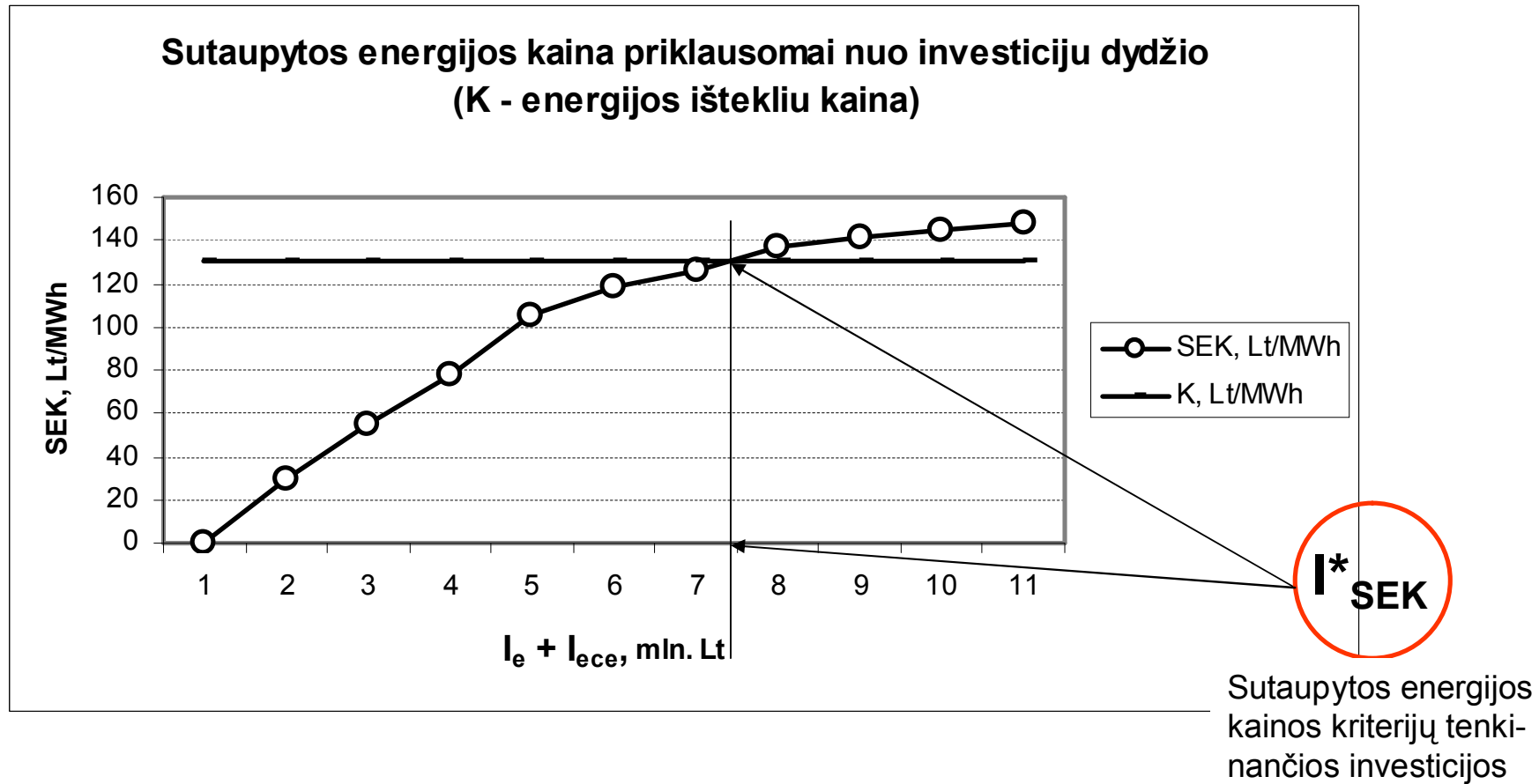
investicijos “grynoms” ETP (I_E) +
+ “dvejojoms” priemonėms (I_{EC}) +
+“grynai” konstruktyvinėms priemonėms (I_C)

Pastato atnaujinimo energetinis efektyvumas =

$$\frac{\text{Sutaupos energijos vartojimui } (S_{EV})}{\text{Investicijos energijos taupymui } (I_{ET})}$$

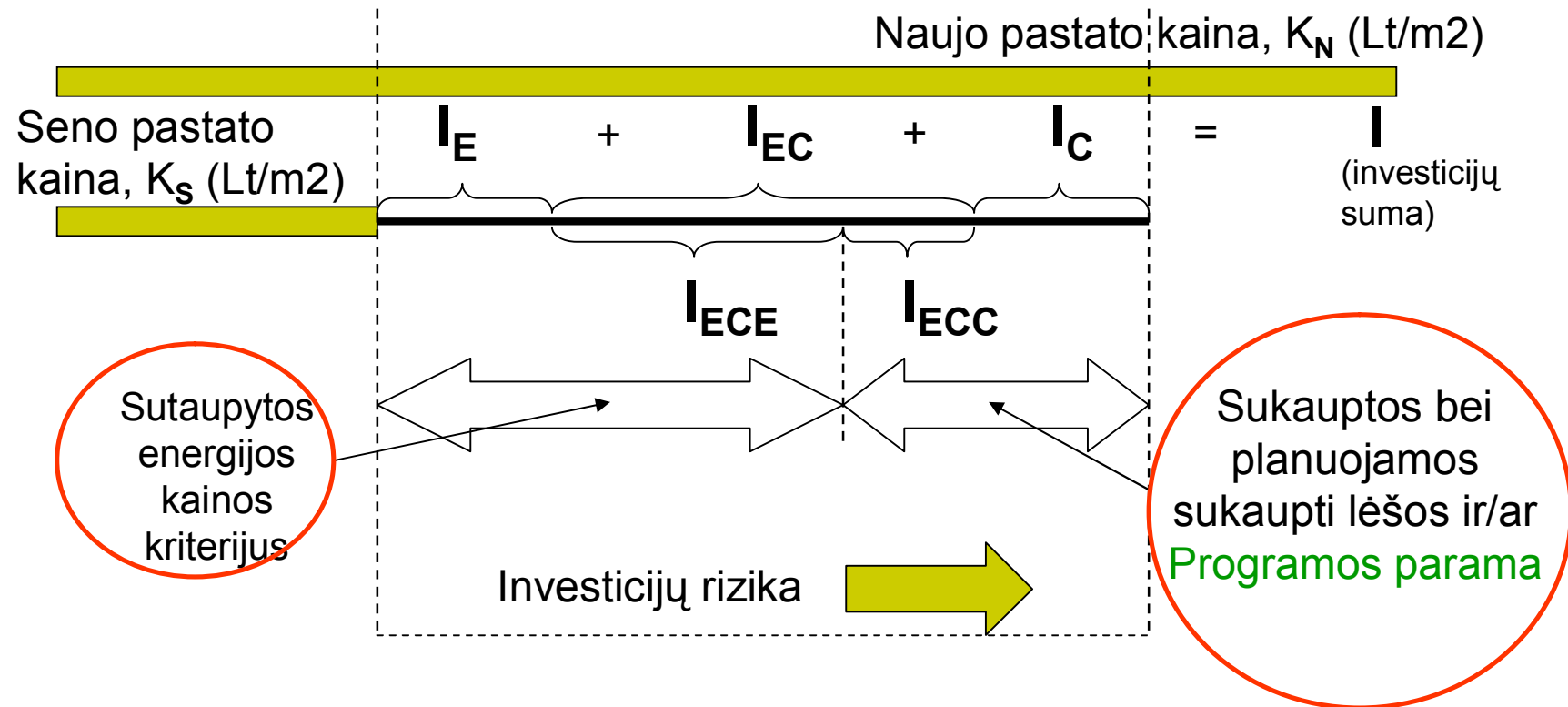
Bet atnaujinimo investicijos skirtos daugiafunkciniam tikslui,
ne vien išlaidoms už energiją taupyti!

Investicijų efektyvumo įvertinimas

Dviejų veiksmių projektų vertinimo metodo esmė

Dviejų veiksmių projektų vertinimo metodo esmė yra **suskirstyti investicijas į dvi grupes** ir vertinti jas naudojant skirtingus kriterijus!

Pavyzdys (1)

Įvertinamas tipinis 1985 metais statyto daugiabučio namo atnaujinimo projektas:

- Šildomas plotas – 1725 m²
- Metinis šilumos suvartojimas – 302 MWh
- Šilumos kaina 130 Lt / MWh
- Diskontas sutaupytos šilumos kainos skaičiavimams – 5 %
- Maksimali analizuojamo laikotarpio trukmę – 30 metų
- Naujos statybos pastatų kaina – 2500 Lt/m²
- Senos statybos pastatų kaina – 1500 Lt/m²

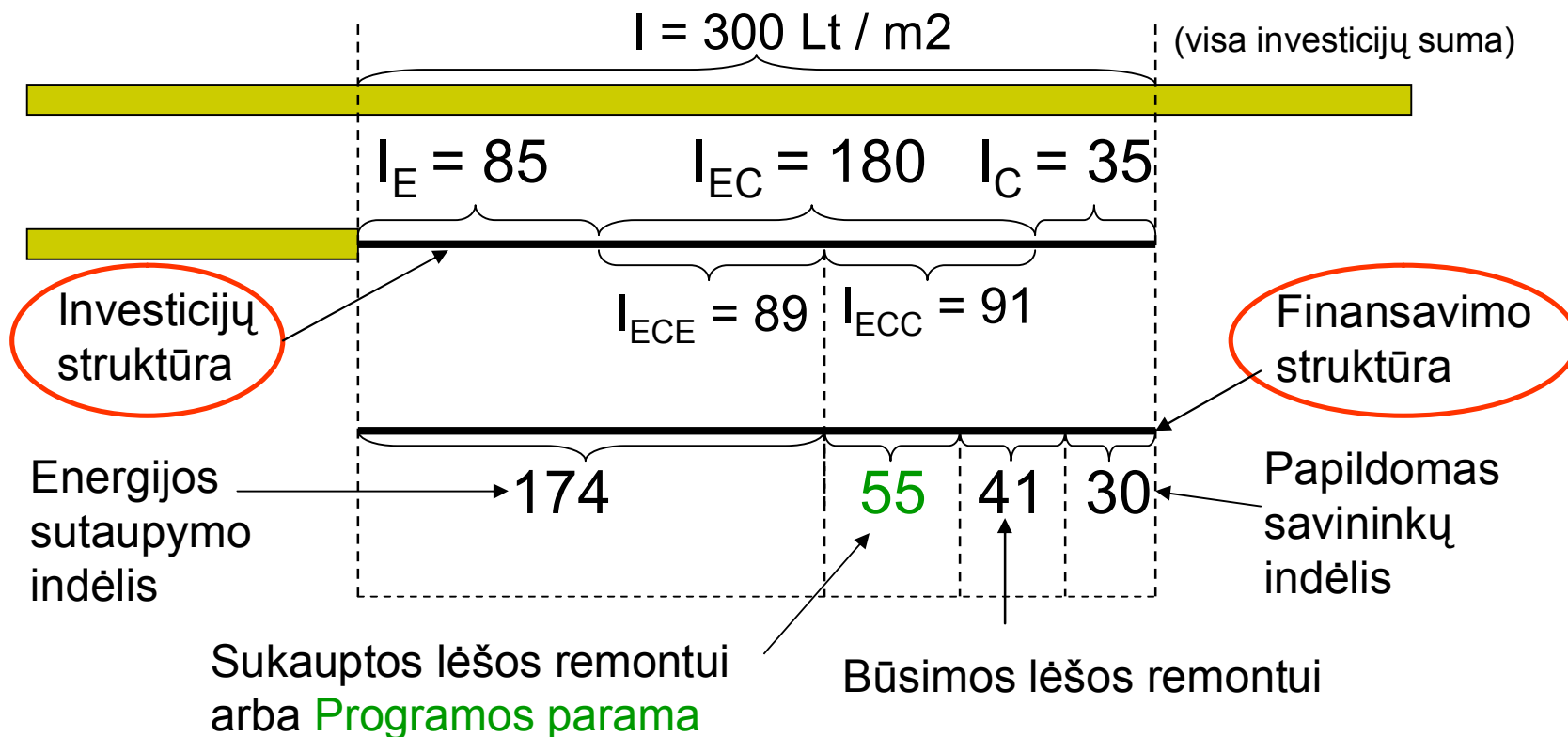
Pavyzdys (2)

Investicijų paketas, kurio vertė 300 Lt/m² susideda iš:

- Energijos taupymo priemonių - (a) naujo šilumos punkto (10 Lt/m²), (b) šilumos tiekimo sistemų atnaujinimo (60 Lt/m²) bei (c) karšto buitinio vandens tiekimo sistemų atnaujinimo (15 Lt/m²), viso – 85 Lt/m²
- “Dvigubų” priemonių - (a) sienų apšiltinimo (95 Lt/m²), (b) stogo apšiltinimo (25 Lt/m²) bei (c) langų pakeitimo naujais (60 Lt/m²), viso – 180 Lt/m²
- Pastato kokybės gerinimo priemonių – (a) išorinių laiptinių durų pakeitimo naujomis (5 Lt/m²), (b) balkonų remonto (12 Lt/m²) ir (c) šalto buitinio vandens tiekimo sistemų atnaujinimo (18 Lt/m²), viso – 35 Lt/m²

Pavyzdys (3)

Išvada: projektas turi būti pakoreguotas arba savininkai turi prisidėti prie projekto ≈ 30 procentų ($55 + 30 = 85 \text{ Lt/m}^2$) nuosavu indėliu!

Galima apie tai paskaityti ...

- Martinaitis V., Rogoža A. Statinio gyvavimo ciklo technologinis modelis // Statyba / Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos mokslų akademija. Vilnius : Technika. 2001, T.VII, nr. 1, p. 73-77.
- Martinaitis, V., Rogoža, A., Bikmanienė, I. Criterion to evaluate the “twofold benefit” of the renovation of buildings and their elements. Energy and Buildings 36 (1) ., 2004, p. 3–8.
- Martinaitis, V., Kazakevičius, E., Vitkauskas, A., *A two-factor method for appraising building renovation and energy efficiency improvement projects.* Energy Policy Volume 35, Issue 1, January 2007, p.192-201

www.svk.ap.vgtu.lt   svk@ap.vgtu.lt

Ačiū už dėmesį!